

SLOVENSKI POROČEVALEC

Smrt fašizmu —
svobodo narodu!

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE

Leto VI, št. 22

Ljubljana, petek, 18. maja 1945

Cena L 2.—

Dr. Marjan Brecej, podpredsednik Narodne vlade Slovenije, je govoril po radiu „Svobodna Ljubljana“:

Narodna enotnost — najboljši čuvar vseh s krvijo pridobljenih pravic

Osvobodilna fronta je sprostita zdrave ljudske sile, izrgala katoliške ljudske množice vplivu njihovega tradicionalnega političnega vodstva ter jih vključila v borbena narodno skupnost.

Predsednik Narodne vlade Slovenije tov. Boris Kidrič je v svojem govoru po radiu 14. maja spregovoril o perečih nagolah, katere smatra naša vlada in vodstvo našega osvobodilnega gibanja, v sedanjih dneh, za najvažnejše. Ne bom govoril v svojstvu svoje funkcije, ki mi pripada v vladi, ampak porabljam priliko, ki se mi je ponudila s prvim javnim nastopom po ljubljanskem radiu, da ponovim in potrdim, kar sem jih napisal ob četrti obletnici Osvobodilne fronte kot politični delavec, in sicer kot politični delavec iz tistih katoliških vrst, ki so se že v začetku priključile našemu boju.

Dejstvo je, da smo Slovenci skupno s bratskimi jugoslovanskimi narodi prvi izmed zaslužnih narodov Evrope pričeli boj proti fašističnim okupatorjem in da zdaj, v začetku petega leta, ta boj vojaško in politično uspešno dokončujemo. To dejstvo nas ne navdaja s praznim naphumom, ampak nam nalaga dolžnost, da z vso natančnostjo analiziramo in objektivno ocenimo vso pot, ki smo jo prehodili v preteklih štirih letih in da ugotovimo tiste pozitivne silnice, ki so ustvarile današnje stanje in da napravimo zaključke za naše bodoče delo.

Izvršujoč to nalogo se hočem dotakniti danes le stališča in nalog katoličanov v Osvobodilni fronti v pogledu naše narodne enotnosti.

Ugotavljamo, da je doživel klerikalizem, ki je v predaprilski Jugoslaviji dajal politični, socialni in kulturni ton našemu javnemu življenju, polom na vsej črti: politični, socialni, kulturni in moralni. Do tega je moralo priti in hvala Bogu, da je prišlo. Nasproti sistemu strankarstva, predvsem nasproti klerikalizmu je dvignila Osvobodilna fronta resnično zamisel slovenske enotnosti. Zahvaljujoč se poslednosti in delavnosti naprednih sil v slovenskem narodu s Komunistično partijo na čelu, je Osvobodilna fronta to enotnost tudi v vsej širini izvedla. Sprostita je zdrave ljudske sile v narodno, osvobodilni borbi, izrgala katoliške ljudske množice vplivu njihovega tradicionalnega političnega vodstva ter jih vključila v borbena narodno skupnost. Jasno je, da ta proces v slovenskih katoliških množicah ni še do kraja izvršen in ne še povsod na Slovenskem. Še jasneje pa je, da je sad štiriletne borbe slovenskega in jugoslovanskega narodov popolna zmaga osnovnega programa osvobodilnega gibanja, ki izključuje povratek stare politične ideologije, starih oblik in metod. In dejstvo je, da so se tega političnega gibanja aktivno udeleževali ljudje iz delavskih, kmetijskih in razumniških vrst, ki so javno, pošteno in dosledno izpovedovali svoj katoliški nazor. Tisti, ki so pomagali ideji osvobodilnega gibanja do zmage, bodo vodili naše bodoče javno življenje in mu dajali ton — in nihče drug. Tega dejstva se ne zavedamo samo mi, ampak se ga zaveda prav tako tisti del domačega in tujega reakcionarnega sveta, ki je nasproten programu Osvobodilne fronte.

Narodno osvobodilna vojna sama in daljnosežnost tega strahotnega spopada fašizma z idejo demokracije, sredi katerega smo živeli oziroma se bojevali, je silovito pospešila naš razvoj. Napravili smo preskok morda za desetletja. Vsi ga še niso dohтели. Razlogi zato so subjektivni in objektivni. Naj bodo napreznja reakcije še takšna — in prepričani smo, da ne bodo majhna — s sedanje razvojne stopnje ne bomo zdrknili, temveč bomo prešli s te stopnje še na višjo stopnjo. Zamudniki jo bodo morali dohétiti, sovražniki in škodljivci bodo izločeni. Taka pot je pred nami in ta je edina v skladu z voljo in močjo naprednih množic sveta, je edina prava in resilna.

V takem okviru se postavlja vprašanje razvoja, politične poti in nalog katoličanov, ki od začetka sodelujejo v Osvobodilni fronti, ki so soustvarjalci slovenske enotnosti in pomočniki pri izvajanju našega celotnega osvobodilnega programa.

Enotnost moramo pojmovati politično zrelo in ne smemo zapasti naivnosti, lahkovernosti in popustljivosti v korist reakcije. Z gotovostjo moramo pričakovati, da se bo reakcija posluževala prav katoličanov in Osvobodilni fronti, da se v naši vsenarodni organizaciji prihotopi do položajev ter jih prične izrabljati v svojo korist. Naša naloga je privedi vse katoliške množice na napredne narodne in družbene položaje, kakršne dosledno zastopa Osvobodilna fronta. Nikakor pa ne smemo pomagati na noge kaki drugi garnituri proslulega katoliškega političnega vodstva.

Večkrat se je v teku narodno osvobodilne borbe postavljalo vprašanje, ali ne bi bila potrebna nam katoličanom poleg Osvobodilne fronte še kaka posebna več ali manj organizirana skupnost, če že ne politična, pa vsaj nazorska ali kulturna. Taka vprašanja so bila pri nekaterih izraz iskrenega razmišljanja, pri drugih plod preozkega in kratkovidnega političnega obzorja, pri nekaterih redkih pa odraz neizčiščenega ali celo neprijaznega odnosa do vodilnih naprednih sil. Tuji v tem oziru nam je razvoj pokazal pravilno pot in izkušnja nas je izučila, da bi bilo iskanje kakršne koli posebne organizacijske oblike, ki bi jo hoteli imeti kot katoličani poleg Osvobodilne fronte, rušenje enotnosti in v perspektivi ponovna politična diferenciacija slovenskega naroda.

Katoličan iz delavskih in razumniških vrst, ki smo sodelovali v Osvobodilni fronti od njene ustanovitve, ki čutimo odgovornost za vse njeno politično delo, ki vršimo danes svoje naloge v vseh organih narodne oblasti in politične organizacije od najnižje do najvišje, smo bili dolžni prav to vprašanje do kraja razmisлити in pravilno usmeriti svoje delo. Dvojna je bila možnost našega sodelovanja v Osvobodilni fronti ali koalicija ali vključitev v enotno vsenarodno politično organizacijo. Izbrali smo drugo. Zakaj? Pot koalicije bi pripeljala v svojih posledicah brez dvoma v novo strankarstvo. Politična nujnost bi bila, da bi sicer napredne sile v katoliškem taboru, ki so stale v začetku na enakem programu, doživle prav zaradi nujnosti razrednega značaja vsakega političnega gibanja, diferenciacijo in to zaradi naših posebnih slovenskih razmer, tisto usodno diferenciacijo, ki je rodila tako zagrižen klerikalizem. Ker pa je napredni del katoliške javnosti s krščanskimi socialisti na čelu pokazal, da je politično zrel in moralno trden, zato se je odpovedal vsaki samostojni politični ali kakršni koli drugi grupaciji, se strnil v enotno fronto in priznal vodstvo najnaprednejšemu družbenemu razredu zaradi tega, ker se je ta pokazal za najdoslednejšega borca in za najtrdnjšo oporo v našem nacionalnem boju.

Krščansko socialistično delavstvo je soustanovitelj Delavske enotnosti, tiste skupne delavske organizacije, ki je kot enotna fronta vsega delavstva popolna zaščitnica njegovih interesov in tak faktor v našem javnem življenju, kakor ga zasluži najnaprednejši družbeni razred. Krščansko socialistični delavci nočejo in ne potrebujejo zato nobene posebne organizacije. Tisti katoličani intelektualci, ki so resnični patrioti, demokrati in iskreni zagovorniki naprednega življenja, so in bodo našli med aktivom Osvobodilne fronte vso možnost konstruktivnega sodelovanja na vseh področjih javnega življenja in vso možnost svojega osebnega razvoja. Katoliške množice so in bodo našle v Osvobodilni fronti in v demokratizaciji našega javnega življenja popolno možnost soudeležbe pri vodstvu države, pri vodstvu svoje vsenarodne politične organizacije in pri splošnem uveljavljanju svojih življenjskih pravic. Ne prvi ne drugi ne potrebujejo kot katoličani nobene posebne organizacije, nobene drugačne oblike za svoje javno udeleževanje. Tako ustvarjena enotnost predpostavlja seveda človekovo osebno svobodo, ki se mora odražati tudi v pravici svobodnega

veroizpovedovanja in zadoščevanja svojemu nazoru in veri. Osvobodilna fronta je že od vsega začetka zapisala tako vsebino človekove svobode na svoj program in ta svoj program tudi dosledno izvaja. Zato ne more biti pri takem pojmovanju naše narodne enotnosti in pri takem pojmovanju človekove osebne svobode noben katoličan prizadet, ravno narobe, rešen duhovnega jerobstva klerikalizma, bo imel možnost zadoščevati vsem verskim potrebam tako kakor to zahteva iskrena in poštena vera našega preprostega človeka. Ko je v takem obsegu zagotovljena osebna svoboda in vernim katoličanom njihovo versko življenje, postane nesmiselna in našemu zdravemu narodnemu razvoju škodljiva vsaka nazorska diferenciacija, ki politično opredeljuje. Nas katoličane ni pripeljalo v narodno enotnost iskanje in ugotavljanje stičnih točk med katolicizmom in dialektičnim materializmom. Pripeljala

Pozdravljeni borci iz Hercegovine!

„Ko je naša divizija dne 13. aprila dobila od našega velikega maršala Tita nalog, da s hitrim pehočom krene iz Sarajeva proti Istri, je bil za vsakega našega borca ta dan najsrečnejši v njegovem življenju ob misli, da bo sodeloval pri osvoboditvi Istre, Trsta in naše bratske Slovenije“, je izjavil generalmajor Vlado Šegrt, komandant XXIX. divizije

18. maja je bilo v vladni palači prirejeno slavnostno kosilo v čast XXIX. hercegovske divizije, ki je skupno z našimi slovenskimi divizijami osvobodila Ljubljano. Poleg komandanta XXIX. hercegovske divizije, polkovnika Vlade Šegrta in komisarja XXIX. hercegovske divizije Vukašina Mičunovića, se je udeležil slavnostnega obeda tudi minister za promet v centralni jugoslovanski vladi, polkovnik Toša Vujašinović, nadalje predsednik narodne vlade Slovenije Boris Kidrič, minister za Slovenijo v centralni jugoslovanski vladi Edvard Kocbek, podpredsednik narodne vlade Slovenije dr. Marjan Brecej, minister za notranje zadeve dr. Zoran Polič, prosvetni minister dr. Ferdo Kozak, pravosodni minister dr. Joža Pokoren, minister za trgovino in preskrbo dr. Lado Vavpetič in minister za lokalni promet Franc Snoj.

Pozdrav predsednika vlade Borisa Kidriča

Predsednik vlade Boris Kidrič je pozdravil ministra za promet v centralni jugoslovanski vladi, polkovnika Tošo Vujašinovića in komandanta in komisarja divizije, ki je skupno z drugimi enotami slavne IV. armije osvobodila Trst, Tržič in našo Primorsko in ki je prva po težkih bojih prebrala obrambo Ljubljane ter vkorakala v našo prestolnico. Povdaril je, da je prihod te divizije v Ljubljano najboljši dokaz resničnega bratstva med jugoslovanskimi narodi, bratstva, ki se je potrdilo v skupni borbi in ki se bo manifestiralo tudi v skupni graditvi in obnovi naše domovine Jugoslavije.

Iz Slovenije bomo odnesli najlepše spomine v našo drago Hercegovino

Na pozdrav predsednika vlade je odgovoril komandant XXIX. hercegovske divizije polkovnik Vlado Šegrt: »Odgovarjam tovarišu predsedniku narodne vlade Slovenije, ki je dal priznanje naši diviziji. Tovariši! Ko je naša divizija dne 13. aprila dobila od našega velikega maršala nalog, da s hitrim pehočom krene iz Sarajeva proti Istri, mislim, da je bil za vsakega borca ta dan najsrečnejši v njegovem življenju ob misli, da bo lahko sodeloval pri osvoboditvi Istre, Trsta in naše bratske Slovenije; Mislim, tovariši, da ste se prepričali, kako ljubimo brate Slovence. To se je najbolj pokazalo takrat, ko so naši borci neustrašno umirali v borbah pred Trstom, Ilirsko Bistrico in Postojno, na pohodu proti Ljubljani in dalje vse tja do avstrijske meje. Ko sem prišel v Slovenijo, sem se počutil neskončno srečnega, ko sem doživel navdušen sprejem in pozdrave slovenskega ljudstva. Iz Slovenije bomo odnesli najlepše spomine v našo drago Hercegovino. Se dolgo bomo govorili o Sloveniji in o tem, kako so nas Slovenci sprejeli. Ob tej priliki se v prvi vrsti zahvaljujem predsedniku vlade Slovenije in vsem ostalim predstavnikom slovenskega naroda. Živeli! Naj živi bratstvo in enotnost naših narodov! Naj živi naš ljubljani vrhovni poveljnik maršal Tito!«

Ob odhodu se je predsednik Boris Kidrič prisrčno poslovil od komandanta in komisarja divizije in ju naprosil, da sporočita vsem oficirjem in borcem te divizije našo zahvalo za vse, kar so za nas storili.

Izjava komandanta XXIX. divizije
Komandant divizije, polkovnik Vlado Šegrt je rojen Hercegovec iz Trebnja. Kot kmet in vplivna politična osebnost je tudi

nas je preprosta ugotovitev, da smo vsi pripadniki enega naroda in s tem v zvezi prepričanje, da pomeni narod najprirodnejšo skupnost za uveljavljanje življenjskih interesov vseh njegovih članov brez razlike. Temelj, na katerega gradimo naš skupni narodni, družbeni in kulturni program so tiste moralne vrednote, ki morajo biti slehernemu človeku kot socialnemu bitju enake brez ozira na njegov svetovni nazor. Ta temelj gradimo na takem pojmovanju človečnosti, ki ne sme roditi razlik pri urejanju posvetnega življenja zaradi diferenc v vprašanju vernosti ali nevernosti, v vprašanju nazorskih razlik, ki ne morejo posegati v sfero tistih človeških naporov, ki stremijo za konsolidacijo življenja v duhu napredka.

Kmo smo stopili v dobo svobode in utrjevanja našega javnega življenja, je nujno potrebno, da se prav katoličani z vso odgovornostjo zavedamo vsega tega. Povratka klerikalizmu v kakršni koli obliki ne smemo dopustiti. Proti vsaki špekulaciji, ki je katoliškim voditeljem v preteklosti uspela prav na račun izrabljanja preproste vere slovenskega človeka, smo dolžni ostro nastopiti. Vsaki politični naivnosti, ki bi ogrozila osnovne pridobitve naše borbe, našo narodno enotnost, moramo pomagati s poukom in vzgojo. Vsaka zahteva po kakršni koli obliki posebnega političnega, družabnega in kulturnega združevanja katoličanov bi pomenila nevarnost in oteževanje razvoja, ki si ga želimo. Ker je slehernemu človeku v našem bodočem življenju zagotovljena svoboda nje-

gove vesti in veroizpovedi in ker mu je na drugi strani omogočena popolna udeležba na vseh popriščih, ki jih terja človekova volja do življenja, človekov razum, potreba kulturnega izživiljanja itd., je in ostane trdna volja prav nas, da bomo ostali dosledni in nepopustljivi poborniki naše narodne enotnosti.

In h koncu še to, kar je morda najvažnejše in k čemur nam narodna enotnost lahko največ doprinese. Bistveni del programa Osvobodilne fronte in programa vsega jugoslovanskega osvobodilnega gibanja je naša Primorska s Trstom in naša Koroška. Vsi smo bili priča, da je slovenski in vsi jugoslovanski narodi za izpolnitev tega programa storili vse. Priča smo, kako so enote slavne IV. armade pod poveljstvom generalnega poročnika Petra Drapšina, skupno z našimi slovenskimi enotami, prehlvale najžlahtnejšo kri prav za te kraje. Naš partizan je storil vse in njegova puška bo budno čuvala te najdragocenejše in najpravičnejše pridobitve. Ves slovenski narod pa lahko največ doprinese h končni zagotovitvi tega velikega programa prav s tem, da do kraja utrdi enotnost svojega naroda po tistih načelih, kakor jih je postavila Osvobodilna fronta ob svojem rojstvu in katerim je in bo ostala zvesta do kraja. Najzvestejši pobornik pri reševanju najtežjih vprašanj v naši narodno osvobodilni borbi je bila naša narodna enotnost in taka narodna enotnost bo najboljši izvrševalec in najboljši čuvar vseh s krvo pridobljenih pravic.

minister za poljedelstvo in živilnorojo v federalni vladi za Bosno in Hercegovino, Tovarš komandant je dal za naš tisk sledečo izjavo:

»Del naše divizije je bojeval težke boje na Opčinah in nato v Postojni. Borbe so bile težke, toda navdušenje slovenskega ljudstva in bratski sprejem naše divizije, nam je dajal moči in vzpodbude. V boju za Ljubljano smo izgubili komandanta XIV. brigade. Toda vojaki so govorili: »Ni nam žal umreti za svobodo med brati Slovenci, ki so nas tako prisrčno sprejeli!« V bojih za osvoboditev Ljubljane so tesno sodelovale z nami 3 slovenske divizije.

Naša divizija je odšla iz Sarajeva 13. aprila in prišla v Trst 1. maja. Napravila je 620 km poti peš. Medtem ko je del divizije odšel proti Trstu, je drugi krenil v smeri Ljubljane. Borili smo se pri Postojni, osvobodili Rakek. V Postojni smo uničili 3500 Nemcev. Nato smo prišli do Planine, od koder smo prodirali v dveh smereh proti Ljubljani.

Najsilnejše doživetje je pomenil za nas prihod v Ljubljano. To so bili za naše borce nepoznani trenutki. Ko sem govoril kaneže z njimi, so mi vsi zagotavljali: »Ni ga med nami borca, ki ne bi bil pripravljen umreti za svoje brate Slovence.«

Razgovor s komisarjem XXIX. divizije

Komisar XXIX. divizije, Vukašin Mičunović iz Cetinja je študiral filozofijo na beograjski univerzi. V partizane je prišel že 1941 leta, preživel I. ofenzivo v Srbiji, od tedaj pa se je boril stalno v hercegovskih ednicah. Hercegovska divizija se je osnovala novembra leta 1943. Od takrat se je borila po vsej Hercegovini in južni Dalmaciji. Osvobodila je Dubrovnik, Hercegovino in mnoga druga mesta. Skupno z enotami VIII. Korpusa je osvobodila Mostar in sodelovala pri osvoboditvi Sarajeva. Po osvoboditvi Sarajeva je napravila zelo

težko in naporno pot v Slovenijo. Dnevno je prehodila po več kot 30 kilometrov. Tovarš komisar nam je pripovedoval:

»Ko smo prišli v Slovenijo, smo dobili nalog, da pomagamo osvoboditi Trst in nato sodelujemo pri likvidaciji nemških divizij na Reki. Nato je bila naša naloga sodelovati v bojih za osvoboditev Ljubljane, v katero smo prvi vkorakali.

Posebno navdušeno nas je sprejelo ljudstvo Primorske. Na tak sprejem mislo bili pripravljani. Ta sprejem je bil dokaz ogromne narodne zavesti in želje primorskega ljudstva, da se priključi in postane sestavni del Titove Jugoslavije. Ko smo se borili okoli Postojne, je prebivalstvo prostovoljno prinašalo hrano naši vojski, čeprav smo bili s hrano sami preskrbljeni. Ljudstvo je objemalo naše vojake, jih obisipalo s cvetjem. Starčki so od navdušenja jokali. Naši borci so vedeli, da so Slovenci dobri, toda niso pričakovali tako stisnih doživetij. Odnegli so najlepše spomine. Povsod govorijo o Slovencih z izrazi najlepših in najtoplejših bratskih čustev. Prepričan sem, da se ravno na ta način najbolj krepeko in iskreno utrjuje bratstvo in enotnost naših narodov.

Borbe za Ljubljano

Z istim navdušenjem so se naši borci borili v Ljubljani. Vedeli so, da je Ljubljana ogromno pretrpela v dobi okupacije, da se je junaško borila in da je doprinesla velike žrtve, da je bil v Ljubljani pričetek slovenskega osvobodilnega gibanja. Zato so napeli vse sile, da čim prej osvobodijo Ljubljano. Nepopisno jih je navdušil sprejem Ljubljane.

Uničili smo belogardistične tolpe na Gorenjskem

V zadnjih borbah je naša divizija zajela nekaj tisoč sovražnih vojakov, med njimi mnogo belogardistov.

Pozdravi in čestitke maršalu Stalinu

Moskva, 16. maja. (Tass) Maršal Stalin je prejel o priliki zmage nad nacistično Nemčijo celo vrsto brzojavk vodilnih državnikov raznih držav v sklopu združenih narodov in sodelavnikov proti Hitlerjevski Nemčiji. Med drugimi so poslali brzojavni pozdrav predsednik Srijške republike Sukrija Aleqatli, ki izreka maršalu Stalinu vselej srijškega ljudstva ob veliki zgodovinski zmagi, izvojevanji po svobodoljubnih narodih. Predsednik srijške republike priinja, da svet ne bo nikoli pozabil velikanskih žrtev, ki jih je doprinesla v imenu človeštva Sovjetska zveza za uničenje despotizma in za zmago pravice.

Min. predsednik Iraka, Hamdi al Paha-ši, čestita maršalu Stalinu k veliki zmagi, ki je priborila vsemu svetu svobodo, pravico in enakopravnost vseh svobodoljubnih narodov. V brzojavki naglašava ponos Iraka, da se je med prvimi priključil borbi združenih narodov.

V brzojavki maršalu Stalinu izraža cesar Abesinije Haile Sellasje občudovanje in brezmejno radost abesinskega ljudstva ob zmagi, ki jo je izvojevala nad nacistično Nemčijo predvsem Rdeča armada s svojo brezprimerno hrabrostjo in pod genialnim vodstvom maršala Stalina. Po-

sebej se je zahvalil Haile Sellasje Sovjetski zvezi za vso pomoč, ki jo je izkazovala Abesiniji vse od l. 1935.

Sekretar Centralnega komiteja EAM-a Parcalidis izreka v svoji brzojavki maršalu Stalinu zahvalo grškega naroda za pomoč v veliki borbi proti fašizmu in nacizmu, kakor tudi prepričanje, da bodo v kratkem uničeni v Grčiji poslednji ostanki fašizma.

Predsednik turške vlade Saradzoglu pozdravlja maršala Stalina v trenutku, ko so sile, ki so hotele zaslužiti ves svet, popolnoma premagane in strte. Saradzoglu izreka svojo osebno vdanost maršalu Stalinu, v katerem vidi pobudnika vseh svobodoljubnih narodov, pobornika za dobro vsega človeštva in garanta za pravico in stanovitni mir, ki bo kronal veliko zmago ter prinesel narodom uresničenje velikih človeških idealov.

V imenu srijške cerkve je poslal maršalu Stalinu pozdravni brzojav bejrutski metropolit Eli Salibi, ki izreka brezmejno občudovanje ob zmagi Sovjetske zveze nad nacistično Nemčijo.

Vsem tem državnikom je odgovoril maršal Stalin s zahvalnimi brzojavkami.

Ob velikem sproščanju

Ko v tem velikem času obiskujemo naša lepa mesta, trge in vasi, ko hodimo po tej sveti naši zemlji, za katero je bilo prelito toliko krvi, globoko doživljamo svobodo, ki nam jo je prinesla naša borba. Čutimo jo v naznanenih hišah, v praznih ulicah in dvorih, v zračnosti, ki se ji odpre preproste stare ženske, lepše iz papirja in jih izobesile na okna, čutimo jo v sleherni izgovorjeni besedi, v prisrčnih pozdravih, s katerimi sprejema naše izmučeno ljudstvo svojo vojsko, čutimo jo v vsem.

Nikoli več ne bomo svobode občutili tako močno, kot jo občutimo v teh velikih trenutkih. Čez leta bo pozabljen težak, strahoten čas, spomin bo oživel, le ob redkih slovesnih prilikah, ali ob prijetnem pomenu med prijatelji in znanci. Lahko se bomo prosto kretali iz kraja v kraj, vozili bodo vlakci, useli se bomo na avtobuse in se odpeljali v Trst, Maribor, Celovec... V gostinah bomo lahko naročili okrepčila in bomo živeli v trdnem prepričanju, da mora biti in si skoraj ne bomo mogli misliti, da bi bilo lahko drugače.

Danes je še vse živo v nas, zato danes občutimo svobodo, kot jo ne bomo nikoli pozneje, čeprav živimo se utešeno. Ni prostega kretanja, vlakci ne vozijo, avtobusov ni, gostilne so zaprte, manjka tega in onega. Toda enega ni več: Tistega težkega pritiska ni več, ki je štiri leta težal na dušah naših ljudi. Ko hodimo po naših krajih, poslušam tega, poslušam onega, vsi govore skoraj iste besede. »Ko je prišla naša vojska, sem prvo noč spal mirno, brez tistega morečnega strahu, ki mi je prejel vse čas stiskal dušo: prišli bodo in me odpeljali.« »Prvo noč sem spal doma,« pripoveduje drugi.

Ljudje vedo, da nam je svoboda priborila samo naša vojska. Nikoli niso še s takim ponosom mislili na svojo vojsko, ko v teh velikih dneh. Skozí vsi so videli čete, brigade, divizije. Ljudje so videli, topove, avtomobile, tanke in lica so jim žarela od veselja in ponosa. »Nikoli nisimo mislili, da vas je toliko. Vedeli smo, da ste močni, toda, da vas je toliko... in vedno so pisali po časopisih, da so vas skoro vse pobili...« Da, to vesti. Tudi naši ljudje so jih morali poslušati dan na dan. Kapljico za kapljico je pronicel strup v njihova srca in le velika vera jim je pomagala, da so zadržali. Vendar pa jih je ves čas stiskal strah, da bi se morla sovražnik le posredilo uničiti partizane. Borbe so bile povsod, po gozdovih, ob poteh, po naseljih. Padala so žrtve, naših najboljših ni več med nami. Ni več tistih tihih junakov, ki skoraj ne vemo za njihova imena, pa vendar se moramo samo njim zahvaliti za svobodo. Velike so bile žrtve. Ljudje so vedeli, da leže grobovi po vsej naši domovini. Eno pa niso vedeli, ker so bili dopravitnikom sovražne propagande, da je prežita kri naših junakov priključila v naše vrste vedno nove in nove borce.

Ko so prihajale vesti o naših zmagah je v postnem slovenskem ljudstvu zrasla samozavest. Toda še vedno ni znalo s pravnim merilom oceniti naše moči. Osvojen je bil Trst. Toda kdo je bil v stanu, da v tistem prvem trenutku oceni veličino naše zmage. Kdo izmed naših ljudi je videl številne bankarje, ki so bili zgrajeni v višinah nad Trstom, kdo je videl sovražniške tankove, topove in njegovo vojaško silo. Ničče ni mogel v tistem trenutku vedeti, za kakšno ceno je bil Trst osvobojen. V par dneh so naše čete vtrle v Trst in očistile mesto fašistov, toda le zato, ker se naši borci niso ustrelili žrtve, ker je bil vsak žrtem njih pripravljen za Trst žrtvovati svoje življenje.

Borba za Trst je bila trda in težka, zato je bila to ena največjih naših zmag. Ljudstvo je to spoznalo šele potem, ko je videlo brigade, divizije, tanke in topove. »Nikoli nisimo mislili, da vas je toliko.« Samo taka sila je mogla osvoboditi našo zemljo, z nekaj milijer se ni sovražnik tako trdovratno upiral kot pri nas. To ljudstvo danes ve, zato je ponosno na svojo vojsko. Se več, zdaj ko pozna našo moč, z zaupanjem gleda v bodočnost. Nikoli več nam ne bo tujez krajali naše zemlje. Nikoli več se ne vrnemo tisti strašni časi, ko naši naši otroci niso bili varni za življenje. Nikoli več.

Spoznal so moč naše armade, tiste armade, katere udje so prav za prav tudi sami. Saj je naša armada skoraj edinstvena na svetu. Tako tesno je povezana z ljudstvom, da bi skoraj lahko rekli, armada je ljudstvo in ljudstvo je armada. Povsod je bila fronta. Tudi naši ljudje so bili ves čas na položajih. Naša požrtvovalna dekleta so skozí vsa štiri leta delala vztrajno za veliko stvar. Kot borec na fronti, ki je vedel, da ga lahko vsak čas zadene svinčenka, pa se ni umaknil s položaja, tako se tudi naša dekleta niso umaknila, čeprav so vedela, da jih lahko v vsakem trenutku odpeljejo v internacijo, v zapor ali smrt. In so jih tudi odpeljali, v zapor ali tisoče. Toda druge so delale naprej, ker so vedele, da morajo delati, kot je borec vedel, da se mora boriti. Zdaj ni več nevarnosti, da bi jih odpeljali. Zmagali smo. Zakaj bi se ne smejali v tem velikem času sproščanja.

Seveda ni danes čas samo za smeh in veselje. Trdo delo je pred nami. Te dni sem bil med našimi kmeti. Razmotrivali so, kaj bi bilo treba podvzeti, da ne bi ostal noben kosček zemlje neobdelan, da bi bilo jeseja dovolj kruha tudi za prodajo. Govorili so resno, kot znajo samo kmetje. Človek bi skoraj mislil, da se ne menijo za zmago. Pa ni tako. Praznujejo jo na svoj način, s trdim delom in z načrti za bodočnost. Govorili smo o strojih, ki jih bo treba nabaviti, o zadržanih, ki nam bodo pomagale dvigniti naše gospodarstvo, o živini...

In naši aktivisti, tisti, ki so štiri leta kot ilegali delali na terenu, živeli po gozdovih kot partizani, se prebujali mimo zased, bili v stalnem stiku z našimi ljudmi? »Nikoli še nisimo toliko delali kot v tem času,« pripovedujejo. Trenutne potrebe zahtevajo, da se sedaj bavijo z upravnimi posli. Toda to niso uradniški in stari pomeni, za njih ni uradnih ur, je delo od zjutraj do večera, ob nedeljah in praznikih.

Delo! To je danes za nas vse največja zahteva, naša največja dolžnost. Z borbo smo si priborili svobodo, z delom jo bomo potrdili in ohranili.

Delo! To je danes za nas vse največja zahteva, naša največja dolžnost. Z borbo smo si priborili svobodo, z delom jo bomo potrdili in ohranili.

IV. armada je izvršila zgodovinsko povelje maršala Tita

Razgovor s politkomisarjem IV. armade tov. Boškom Šiljegovičem

Ljubljana, 16. maja. Včeraj je Ljubljana z nepopisno radostjo in najprisrčnejšimi čustvi pozdravila osvoboditelje Primorske, Trsta in Gorice, junake IV. Armade. Ob neizmernem navdušenju zbrani množice je v svojem govoru komandant armade, generalni poročnik Peter Drapšin poudaril, da je IV. armada izvršila zgodovinsko nalogo, katero ji je dal maršal Tito, to je, da je osvobodila Istro, slovensko Primorsko s Trstom, Trzinom in Gorico in da bo junška Jugoslovanska armada s podporo bratske Rusije in velikih angloameriških zaveznikov znala budno čuvati interese naših narodov.

Danes je na nekatera vprašanja o poteku velikih, sijajnih operacij IV. armade odgovoril zastopnik tiska politkomisar IV. armade polkovnik Boško Šiljegovič.

Vloga IV. armade

»Maršal Tito je rekel o IV. armadi, da je to naša slavna armada. Njeno glavno tvorijo sinovi junške in rodoljubne Dalmacije. V kasnejšem razvoju so ji bile priključene nove enote, posebno iz Primorske, Banije in Hercegovine, tako da je v njenem sestavu krepko simbolizirano, bratstvo in edinstvo naših narodov v veliki domovinski vojni. Naloga naše armade je bila predvsem, da na obalah Jadrana neposredneje kakor katerakoli naša armada, najbolj dostojno in častno reprezentira vso moč orožne sile jugoslovanskih narodov.

Vsi naši borci so se te naloge dobro zavedali, kar je bilo ogromne važnosti za izvajanje vseh doseženih uspehov. Naš veliki vojskovodja, maršal Tito, nam je dal povelje za osvoboditev naše rodne Istre, Primorske, našega Trsta, Gorice in Reke in IV. armada je dostojno izvršila to zgodovinsko nalogo. Velika vloga IV. armade je v tem, da simbolično povezuje naše zavezničke, armade maršala Tolbuhina in maršala Alexandra. S prihodom naših edinc v Celovec in na Koroško je tudi v tem pogledu IV. armada izpolnila svojo nalogo.

Ljudstvo Istre, Primorske in Koroške je omogočilo zmago

Treba je še posebno poudariti dejstvo, da bi se take izredne združene operacije, veliki, nagli suniki in okoljevalni manevri po kopnem, z otkov in preko morja nikdar ne mogli izvršiti, če bi naša vojska v ljudstvu Istre, Primorske, Trsta, Gorice, Reke in Koroške ne našla tako ogromne in tako navdušene pomoči. Žene so prina-

šale otroke pred nas, cele kolone žena in deklet so nas spremljale in čakale z največjo pozornostjo, da jim bo kdo izmed izmučenih borcev prepustil puško ali strojico, da mu ga ponesejo one. Takega navdušenja nisem doživel niti v krajih Bosanske Krajine, Like in Dalmacije. To je silno dejstvo, ki nam edino lahko razloži skrivnost, kako je mogla XX. divizija, tako ogromna in ne lahko pokretna edinica, ki je prva vstopila v Trst, v tako izredno kratkem času in v tako hitrem pohodu med borbami prevažati preko 70 km, kar v nobenih drugih okoliščinah ne bi bilo mogoče. Naše edince je privedla v Trst brezmejna odločnost, gnala jih je vso pot velika, odgovorna zavest, da je mogoče iti samo naprej, da lahko pride vse drugo, samo ne odstopanje. Vsi oni, ki so trpeli, ki so bili mučeni, ki hočejo živeti demokratsko, svobodno, vsi ki sovražijo fašiste, so nas navdušeno pozdravili. Prebivalci Trsta so aktivno stopili v borbo in pomagali našim edincem očistiti huko in nekatera še preostala sovražnikova oporišča.

Prvega maja smo vkorakali v Trst. Lahko si je predstavljati, da se je vse v mestu, sleherni hiša, stotine tisočev oken rdečilo v prvomajskih zastavah, da je mogočno vzkipelo navdušenje množice ob osvoboditvi.

Veličina zmage

Nemogoče je v kratkih besedah oceniti veličasten pomen zmagovitih operacij IV. armade pri osvobajanju Trsta, lahko pa je ugotoviti, da so zgodovinskega pomena in da so odločile o usodi našega ljudstva v Istri in Primorski, predvsem pa o usodi Trsta. Vsekakor lahko povemo v odgovor vsem sovražnikom, ki so podcenjevali moč naše vojske, češ, da je nesposobna za večje bojne operacije, za frontalno borbo, da so naše edince razbile vse nemške divizije in korpus, kjerkoli so nanje naletele, od Mostarja pa preko Alp in vse do Celovca. Nikjer nam sovražnik ni mogel preprečiti, da bi ne izvršili povelj tovariša Tita.

Čestitke maršala Alexandra maršalu Titu za velike uspehe IV. armade so razumeli naši borci kot priznanje stvarnih uspehov naših edinc, istočasno pa tudi kot znak prisrčnega prijateljstva in pozdrav tisti jugoslovanski armadi, ki je bila določena, da se prva sestane s silami maršala Alexandra.

Prijateljstvo maršala Tita je našlo svojega globokega izraza v iskrenih odnosih naših in zaveznških armad, ker je seglo do dna duše slednjega našega borca.

Seja Pokrajinskega narodno-osvobodilnega odbora v Trstu

Za podpredsednika Pokrajinskega odbora je bil kooptiran dr. Umberto Zoratti, predsednik Mestnega odbora Trsta, za tajnika je bil izvoljen dr. Bogdan Breclj

Trst, 16. maja (Tanjug). Danes ob 14. popoldne se je plenum Pokrajinskega narodno osvobodilnega odbora za Primorsko sestal na svojo redno sejo, ki jo je vodil predsednik France Bevku.

V pokrajinskem odboru, ki predstavlja demokratično narodno oblast vse Primorske, so se izvršile nekatere spremembe. V odbor je bil kooptiran dr. Umberto Zoratti, predsednik Mestnega odbora Trsta. Dr. Zoratti je zasedel mesto podpredsednika, ker je dr. Aleš Bebler postal minister v narodni vladi Slovenije. Tako so sedaj trije Italijani člani Pokrajinskega narodno osvobodilnega odbora, ker sta bila že prej člana tovariš Eugenio Lavrenti, mehanik iz Trsta in tovariš Fantini Mario-Sasso, delavec iz Krmine, komandant divizije »Garibaldi Natisone«.

Tovariš Boris Kraigher, podpredsednik Pokrajinskega odbora, je v podrobnem referatu prikazal vse pereče probleme tržaške prebivalstva. Sprejeti so bili vsi potrebni ukrepi za rešitev vseh vprašanj. Ob zaključku seje, ki je bila izrazito delavna, je plenum sklenil in poslal tovarišu Edvardu Kardelju, podpredsedniku jugoslovanske vlade, pozdrav in zahvalo za besede, ki jih je izrekel o Trstu v svojem razgovoru z dopisnikom TANJUG-a.

Zborovanje ribičev v Trstu

Trst, 17. maja (Tanjug). Predstavniki organizacij ribičev v Trstu in Trzinu so imeli 15. maja v Trstu konferenco, katere so se udeležili tudi zastopniki tovarn za konzerviranje rib, prodajalci rib in zastopniki konzumentov. Reševali so vprašanje obnove ribolova in vprašanje cen.

Ves prejšnji aparat za preskrbo Trsta z ribami je zopet na delu. Odstranjeni so le oni, ki so delali proti interesom ljudstva. Blago prejemajo mali prodajalci neposredno iz rok ribičev. Običinske takse so bile na pobudo mestnega odbora ukinjene, prav tako vmešavanje »Bance del Lavoro«, ki je dajala ribičem predujme. S temi ukrepi in odstranitvijo fašističnih elementov je bilo mogoče znižati cene rib tako, da jih more kupovati vse prebivalstvo. Ribičke tvrdke so bile pod okupatorjem močno prizadete, ker so jim bile uničene ali zaplenjene ribiške ladje. Sedaj se dela na tem, da poskrbe vsa potrebna tehnična sredstva za uspešen ribolov. Ze v bližnjih dneh bo prihajalo v Trst po pet vagonov rib na dan; danes pa jih je prispelo 70 stovov.

Našim oblastem je uspelo že pri dosežanju nepopolni organizaciji dobavljati Trstu trikrat večje količine mleka, kakor jo je dobavljala okupator, organizacija pa se stalno izpopolnjuje in dobave stalno naraščajo. Prav tako so naše oblasti poskrbele za dobavo kuriva. Trgovci s kurivom lahko nabavijo poljubne količine drv iz Trnovskega gozda, da jih v Trstu potem prodajajo po maksimalnih cenah. Čeprav nekateri profesionalni elementi skušajo z nepravilnimi podetki ovirati or-

ganizacijo oskrbe, se gospodarsko življenje normalizira, pri čemer pomaga ljudstvo, ki take elemente samo razkrinkuje.

Francija članica varnostnega sveta v San Franciscu

San Francisco, 16. maja. (Reuter). Na plenarnem sestanku vseh devetinastidesetih narodov je bil sprejet predlog, da se prizna Franciji kot peti velesilni pravica do stalnega sedeža v varnostnem svetu. Predlog je vložila Kanada s podporo Južne Afrike. Po načrtu, sprejetem v Dombarton Oaksu, bi bila sprejeta Francija v Varnostni svet šele ob primernem času, ta sklep pa je sedaj revidiran in je Francija že postala članica Varnostnega sveta.

Nadalje je bilo sklenjeno, da bo izvoljenih v varnostni svet še šest držav, katerih sedeži pa bodo nestalni, tako da se bodo države, ki jih bodo imele, menjavale od glavne do glavne skupščine vseh 49 držav. V velikem večini glasov je bil odklonjen predlog mehiške delegacije, da se vzpostavi »svetja odgovornost za vzdrževanje miru« s strani petih velesil in da se ta odgovornost primerno obeleži v ustanovni listini. Nadaljujejo se posvetovanja o formaliziranju pravil za posvetovanja mirovnege sveta z malimi narodi.

Sestav avtonomne vlade v Podkarpatski Rusiji

London, 16. maja. Predsednik češkoslovaške vlade dr. Fierlinger je snoči objavil, da je bila v Podkarpatski Rusiji sestavljena avtonomna vlada. Predsednik Fierlinger je prezidentu dr. Benešu dejal: »Naša vlada želi rešiti to vprašanje v prijateljskem duhu z Moskvo, ozirajoč se na resnične želje prebivalstva v teh krajih.« Prebivalci Podkarpatske Rusije so Ukrajinci, ki govorijo isti jezik kakor prebivalci v Poltavski in Harkovski pokrajini. Podkarpatska Rusija ima 750.000 prebivalcev. Po 1. 1919 je pripadla Češkoslovaški, pred tem pa je bila del Avstro-Ogrske.

Razmejitev področja pri Pečengi

Helsinki, 17. maja. V Helsinkih je prispele sovjetsko zastopstvo pri mešanji sovjetsko-finski komisiji za določitev meja med SSSR in Finsko v predelu Pečenge.

Herriot v Teheranu

Teheran, 16. maja. Bivši francoski minister za zunanje zadeve Herriot se mudi na obisku v Teheranu.

Robert Ley ujet

London, 17. maja. Včeraj je bil ujet šef nacističnega delovnega urada Robert Ley.

Ob volitvah v odbore Osvobodilne fronte

Te dni so v Ljubljani volitve v terenske odbore Osvobodilne Fronte in volitve delegatov za mestno konferenco Osvobodilne fronte, ki bo izvolila odbor Osvobodilne fronte za mesto Ljubljano. Ljubljanci so brez dvoma presenečeni, ker naša nova narodna oblast tako hitro uresničuje demokratična načela. Da se volitve vrše tako hitro, je treba pripisati tudi neuporjivemu odpornemu duhu in politični zrelosti Ljubljane, ki je štiri leta kljubovala najprej nasilju italijanskih fašistov, potem pa še strahovanju gestapa in domačih izdajalcev. Ljubljana si je z lastno borbo in lastnimi žrtvami ustvarila pogoje, da danes že lahko z volitvami v odbore Osvobodilne fronte pripravljamo temelje za graditev svoje oblasti. Postavlja si temelje, da bo lahko tudi v tem oziru dohitela tiste predele naše domovine, kjer je narodna oblast že izgrajena, postavljala si temelje, da jih bo dohitela prav tako, kakor jih je dohitela v narodno osvobodilnem boju ter jih mnogokrat celo prekašala.

Vrše se volitve v odbore Osvobodilne fronte, ki predstavljajo narodno osvobodilno gibanje, iz katerega je zrasla naša obožena narodna vstaja, iz katerega je zrasla naša svoboda. V prvih letih narodno osvobodilne borbe smo odbore Osvobodilne fronte, ki so tedaj še predstavljali politično vodstvo in oblast hkrati, zaradi težkih razmer okupacije, postavljali in ne volili. Toda naše narodno osvobodilno gibanje, ki je zraslo na najbolj demokratičnih načelih, je težilo in se težilo za tem, da se načela demokracije uveljavijo čim prej in čim bolj dosledno. To pa ne samo pri graditvi oblasti, to je pri narodno osvobodilnih odborih, temveč je stremelo in stremi za tem, da ta načela pridejo čim prej do izraza tudi pri graditvi naše politične organizacije, to je pri odborih Osvobodilne fronte. Tako so se na primer že skoraj pred letom dni vršile v Beli Krajini volitve tudi v odbore Osvobodilne fronte približno tako, kakor se danes vršijo v Ljubljani. Odbori Osvobodilne fronte, ki jih danes voli Ljubljana, združujejo v sebi — kakor naši prvi odbori, ki so bili že postavljeni — politično vodstvo in ljudsko oblast. Naloga teh odborov je, da med ljudstvom politično delajo ter ga vzgajajo, obenem pa izvršujejo vse posle, ki so v zvezi z izvajanjem

oblasti. Posle oblasti bodo vršili toliko časa, dokler ne bodo izpolnjeni narodno osvobodilni odbori, to se pravi organi nove slovenske ljudske oblasti, ki je poglaval iz Osvobodilne fronte. V mnogih predelih naše domovine so že izvoljeni krajevni, okrajni in okrožni narodno osvobodilni odbori, tako na primer v Beli Krajini, na Primorskem, deloma na Dolenjskem, Stajerskem in Gorenjskem. Mnogokje so se volitve v narodno osvobodilne odbore vršile v najtežjih prilikah, pod terorjem okupatorja in domačih izdajalcev. Vendar se jih je skoraj povsod ljudstvo udeleževalo stoodstotno, kajti ljudstvo je videlo in čutilo, da je oblast, ki si jo gradi, res ljudska, njegova, zrasla iz njega samega, in, ker je pri volitvah v polni meri prišla do izraza njegova demokratična volja.

In v resnici so naše volitve demokratične. Takih volitev ne pozna zgodovina našega naroda. Prvič v naši zgodovini so volilno pravico dobile tudi ženske. Toda ta pravica ji ni bila podarjena. To pravico si je priborila kot bolničarka ali pa s puško v roki; priborila si jo je z lastnimi žrtvami. Organi naša ženska v javnem življenju zavzema iste položaje kot moški. Precej žensk je bilo že izvoljenih v narodno osvobodilne odbore, in to v krajevne, okrajne in okrožne. Povsod so se pri delu pokazale, da so kos svojim nalogam prav tako kot njihove soborke partizanke.

Te volitve nikakor niso podobne lažni-demokratičnim volitvam v bivši Jugoslaviji. Tu ni pritiska in žandarjev, niti ne podkupnine. In še nekaj je značilno za naše volitve: nihče ni izvoljen za določeno dobo. Sleherni je izvoljen in ostane na svojem mestu samo do tlej, dokler po ljudski volji, t. j. po volji svojih volilcev, izvršuje zaupano mu nalogo. Ostranjenje so možnosti vsakega samolastnega izvrševanja oblasti, ker ima ljudstvo pravico in priliko, da nadzoruje vsakogar, ki mu je izročilo oblast; zbor volilcev se lahko vsak trenutek sestane in lahko kliče na odgovor in odstavi odbornika, ki bi se pregrešil.

To so načela naše ljudske demokracije. Po teh načelih se vrše danes volitve v odbore Osvobodilne fronte in po načelih se bodo jutri ali pojutrišnjem vršile volitve v narodno osvobodilne odbore, ki so osnovni organi naše nove ljudske oblasti.

Veliko zborovanje železničarjev

Ljubljana, 16. maja.

Na okusno ozaljanem peronu glavnega kolodvorca se je včeraj zbralo okrog 5000 železničarjev vseh kategorij z direktije ter vseh edinc, ki spadajo v II. kvart, da si izberejo zaupnike za železničarski odbor OF.

Ob 10.15 je začel predsednik zborovanja tov. Franjo Podbregar pozdravil zborovalce in zastopnike mestnega odbora OF, posebno prisrčno pa člana Izvršnega odbora OF tov. Staneta Kovača. V svojih uvodnih izjavah je tov. Podbregar naglasil, da je po dolgih in neskončnih starih letih teme in suženjstva, preganjanja in zatiranja ter požiganja in uničevanja vsega, kar je našega, tudi nam zasjala težko pričakovana svoboda, ki bo odprla tudi slovenskim železničarjem možnost, da bodo sodelovali pri zgraditvi in obnovi združene Slovenije v veliki demokratični federativni Jugoslaviji. Omenil je med drugim, da so slovenski železničarji v osvobodilnem gibanju prispevali velik delež, toda iste železničarje čakajo tudi v bodoče še važne in težke naloge pri obnovi razjedane slovenske zemlje. Da bo to delo šlo skladno z delom ostalih čimteljev v javni upravi, si bodo tudi železničarji izvolili svoje zaupnike v mestni odbor OF, kjer bodo sporazumno z ostalimi sodelovali pri obnovi železniške omrežja. Izvolitev v ta odbor je samo začasná, ker bodo vanj pozvani še mnogi izmed tovaršev, ki so za enkrat še pod orožjem ali pa se iz taborišč po Nemčiji še niso mogli vrniti na svoje domove.

Za predsedujočim je imel izklesan programatičen govor o dosejanem delu in bodočih nalogah OF član Izvršnega odbora OF tov. Stane Kovač, ki je med drugim izjavil:

Neizmerno sem vesel, da kot član Izvršnega odbora OF pozdravim železničarje s tega mesta, odkoder je okupator vozil na tisoče najboljših ljudi v ječe in internacijo. Časi, ko so okupatorji in domači izdajalci uganjali grozodejstva nad slovenskim narodom, so minili. Danes ste vi vsi svobodni in vsi boste lahko sodelovali pri izgradnji nove države in naše nove svobode. Prav slovenski železničarji ste ogromno doprinesli pri ostvaritvi te naloge. Mnogo je bilo med vami drobnih in tihih delavcev, ki so tako ali tako sabotali okupatorjeve namene, mnogo je bilo tudi takih, ki so pomagali, da so naši najboljši politični delavci varno uhajali iz Ljubljane in se spet vračali v njo. Še večja je vaša zasluga, da ste pri umiku okupatorske vojske ohranili nepoškodovane dragocene železniške naprave, ki jih bomo v bližnji bodočnosti tako potrebovali. Pri srčno zahvala in vsestransko priznanje za vse, kar ste storili takega!

Da bi ohranili pridobitve tega težkega in krvavega osvobodilnega boja ter opravili njih zaupanje, ki ga uživamo pri velikih narodih sveta, predvsem pri Sovjetski zvezi, moramo nadaljevati s konstruktivnim delom, za katero nam je najboljša pomoč naša OF. Med mnogimi panogami javnega življenja so mnogo ali največ trpele naše železnice in zato ste prav vi, železničarji, prvi poklicani, da primete za delo pri obnovi teh tako važnih javnih naprav. Da boste pri tem imeli čim več uspehov in gradili v čim lepšem sporazumu z vsemi ustvarjajočimi silami našega ljudstva, se morate v čim večjem številu zbrati okrog prekaljenih delavcev OF. Strnite se, pustite vse medsebojne spore in strankarske razprtje ter zastavite vse svoje sposobnosti, da bomo spet zaživeli v lepših in srečnejših časih. Samo tako delo bo vredno potokov krvi, ki so jih za lepo bodočnost tega ljudstva prelili njegovi najboljši sinovi. Pri volitvah zaupnikov so bili z eno samo izjemo soglasno izvoljeni naslednji delegati za volitve mestnega odbora OF, tovarš:

Podbregar Franjo, Jerše Vilko, Debevec Leopold, Ing. Funtek Venceslav, Ing. Završnik Jože, Močnik Jožef, Oseček Arma-

Naredba o izdajanju osebnih izkaznic

1. Da se poenoti kontrola nad gibanjem prebivalstva, se uvedejo za vse slovensko ozemlječasne osebne izkaznice.

2. Začasno osebno izkaznico mora imeti od 1. julija 1945 dalje vsak državljan ali državljanica, ki je dovršil 18. (osemnajsto) leto.

3. Začasne osebne izkaznice izdajajo krajevni NO odbori oziroma, kjer teh ni, odbori OF, po priloženem obrazcu vsem osebam, ki stalno prebivajo na ozemlju dotičnega kraja.

4. Izkaznice članov SNOS-a, članov Narodne vlade Slovenije in NO odborov, članov NZ ter službene izkaznice strokovnega in pomožnega osebja navedenih ustanov, nadomestujejočasne osebne izkaznice.

5. Vsakdo je dolžan, da se na zahtevo organov narodne oblasti oziroma vojske izkaže s predpisanočasno izkaznico.

6. Z izdajanjem časnih osebnih izkaznic izgube vse doslej veljavne izkaznice, izdane od okupatorskih oblasti ali odborov naše narodne oblasti, veljavo in jih morejo NO odbori oziroma OF odbori odvzeti in do nadaljnje odredbe čuvati v svojem arhivu.

Ta naredba dobí veljavo z dnem, ko je objavljena. Ljubljana, 16. maja 1945. Minister za notranje zadeve: Zoran Poljš.

Odfikovanje akademika Deržavina

Moskva, 15. maja. Tass poroča iz Beograda: Na povabilo slovenskega komiteja in društva za kulturno sodelovanje s Sovjetsko zvezo je prišel v Beograd akademik Deržavin, kjer bo čital več poročil. Snov njegovega prvega poročila na beograjski univerzi je bila: »Akademija znanosti SSSR v preteklosti in sedanjosti.«

Beograd, 16. maja. Včeraj je bil v svečani dvorani AVNOJ-a odklikovan z redom »Narodne osvoboditve« akademik Nikolaj Sevastijanovič Deržavin, sovjetski slavist in nosilec Leninovega reda. Med prisotnimi so bili veleposlanik SSSR Sačikov, predsednik Srbske akademije znanosti dr. Aleksander Belič in profesorji beograjskega vseučilišča. Odklikovanje je izročil akademiku Deržavinu predsednik AVNOJ-a dr. Ivan Ribar. Deržavin je po pozdravnem govoru dr. Ribarja naglasil, da je sovjetska znanost z vsemi silami pomagala Rdeči armadi v borbi proti fašizmu in da je sovjetsko ljudstvo skupno s svojimi znanstveniki vedno spremljalo trpljenje jugoslovanskih narodov in njihovo junško borbo.

Traktorji in prevozna sredstva za Jugoslavijo

London, 16. maja. UNRRA je poslala pred kratkim v Jugoslavijo traktorje in prevozna letala. Domnevajo, da se bo s pomočjo teh traktorjev jugoslovanska žetev povečala za 130.000 hl. UNRRA je poslala v Jugoslavijo tudi 1500 ton kmetijskih priprav.

ŠIRITE TISK Osvobodilne fronte!

Živelo bratstvo jugoslovanskih narodov!

Kultura

Prvi sovjetski film v osvobojeni Ljubljani

Se pred kratkim so morali naši kinematografi predvajati nemške vojne žurnale... Prvi sovjetski film v osvobojeni Ljubljani... Se pred kratkim so morali naši kinematografi predvajati nemške vojne žurnale...

Tudi ta je bil borec Ljubljanske brigade

Vsaletu v XVIII. diviziji pozna Bogomira Trčimo, ali kakor se pri partizanih imenuje »Palček«. Doma je iz Mežice... Vsaletu v XVIII. diviziji pozna Bogomira Trčimo, ali kakor se pri partizanih imenuje »Palček«.

nacistične soldateske, prav tiste, ki je notela zagospodariti vsej Evropi, tudi našemu koščku zemlje... nacistične soldateske, prav tiste, ki je notela zagospodariti vsej Evropi, tudi našemu koščku zemlje...

Urejuje se vprašanje naše prehrane

Ljubljana, 17. maja. Naša oblast se trudi, da bi bilo čimprej urejeno vprašanje preskrbe prebivalstva... Urejuje se vprašanje naše prehrane... Naša oblast se trudi, da bi bilo čimprej urejeno vprašanje preskrbe prebivalstva...

Trgovcem in članom Združenja trgovcev

Pri gospodarski obnovi osvobojene domovine imajo trgovci zelo važno in odgovorno nalogo pri preskrbi osnovnih potrebščin... Trgovcem in članom Združenja trgovcev... Pri gospodarski obnovi osvobojene domovine imajo trgovci zelo važno in odgovorno nalogo...

Beograd je prvič po štirih letih odpril svoja srca in dal duška svoji radosti... Beograd je prvič po štirih letih odpril svoja srca in dal duška svoji radosti...

Obvestila »Preveda«

Delitev racioniranih živil za maj... Delitev kondenziranega mleka... Delitev medu... Delitev surovega masla... Obvestila »Preveda«... Delitev racioniranih živil za maj...

Obvestila o popisu življenjskih potrebščin

Mestni odbor OF v Ljubljani - odsek za trgovino in preskrbo obvešča trgovinske in gostinske obrate... Obvestila o popisu življenjskih potrebščin... Mestni odbor OF v Ljubljani - odsek za trgovino in preskrbo obvešča trgovinske in gostinske obrate...

videti nobenega poguma, nič ponosa, klavrno, nizek spreved zločinov, prav tistih in podobnih, ki smo jih spoznali tudi mi... videti nobenega poguma, nič ponosa, klavrno, nizek spreved zločinov, prav tistih in podobnih, ki smo jih spoznali tudi mi...

Prvo partizansko lutkovno gledališče

Gostuje v Ljubljani od 19. maja dalje v franciskanski dvorani... Prvo partizansko lutkovno gledališče... Gostuje v Ljubljani od 19. maja dalje v franciskanski dvorani...

Razrešitev upravnega in nadzornega odbora Hranilnice ljubljanske pokrajine

Upravni in nadzorni odbor Hranilnice ljubljanske pokrajine se razrešuje z današnjim dnem... Razrešitev upravnega in nadzornega odbora Hranilnice ljubljanske pokrajine... Upravni in nadzorni odbor Hranilnice ljubljanske pokrajine se razrešuje z današnjim dnem...

Obnova prometa med Moskvo in Varšavo

Moskva, 17. maja. (Tass.) Danes so obnovili civilni železniški promet med Moskvo in Varšavo... Obnova prometa med Moskvo in Varšavo... Moskva, 17. maja. (Tass.) Danes so obnovili civilni železniški promet med Moskvo in Varšavo...

DR. BOŽENA MERLJAK DO PEČENICA NE ORDINIRA

KAVARNA EVROPA ZOPET ODPRTA

VEČ RAZNAŠALK

za raznašanje časopisov - sprejme tako »SLOVENSKEGA POROČEVALCA, LJUBLJANA, KNAPLJEVA ULICA ŠTEVILKA 5

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Partizanske tiskarne

(Nadaljevanje.)

Nekaj dni za njim so odšel Aleksander Ranković, Ivan Ribar in Ivan Milutinović, oblečeni v kmečka oblačila, iz mesta. Morali so preko Čukarice. Tu je tov. Ribarja spoznal neki policijski zaupnik, toda tovariši so bili že davno izven mesta, ko so kraj obkolili. V kratkem so prišli na osvobojeno ozemlje, kjer so že operirale odinice posavskega odreda pod vodstvom Koče Popovića. Pred odhodom iz Beograda je Ivan Milutinović oddal vodstvo tiskarne tov. Blagoju Neskoviču-Mihaču, ki jo je vodil med vojno. Okrog konca 1942, ko so glavne Narodno-osvobodilne vojske operirale v Bos. Krajini, so dobili vest, da je v tiskarni CK natisnjena »Zgodovina VKP (B) v dveh zvezkih. Na platnicah »Zgodovine« je stalo posvetilo: »Tovariši iz zalodja posvečajo svoje tehnično delo tovarišem borbom Narodno-osvobodilnih borbenih odredov in brigad.«

Deset najlepših izvodov je posvečenih tov. Titu, CK-Partiji, Vrhovnemu štabu, tov. Aleksandru Rankoviću, Prvi in Drugi proletarski brigadi, CK-SKOJa, CK-KP Hrvške in CK-KP Slovenije.

Posvetilo Prvi proletarski brigadi se glasi: »Najboljšim sinovom naše junške Šumadije! Herojem iz velike osvobodilne vojne Srbije! Junakom, ki zastavo narodne osvoboditve ponese po vseh delih Jugoslavije! Neustrašenim borbom komandantom in političnim komisarjem Prve proletarske narodno-osvobodilne udarne brigade posvečajo to svoje tehnično delo tovariši iz neosvobojenega dela Srbije.« Nato je bil izdelan emblemat puške, sekire in žitnega klasja s petrokotno zvezdo in pozdravom: »Smrt fašizmu — svoboda narodulu, a pod posvetilom je bilo napisano: »Pridite, vsa demovina vas težko pričakuje.«

ladi Rajter. Vedno je prišel iz hiše najprej zakupnik. On je imel namreč, kakor smo že omenili, popolnoma pravilne listine, zato šel kot izvidnica dobrih dvesto korakov naprej. V slučaju, da bi opazil kar koli sumljivega, blokado, zasedo ali legitimiranje, bi takoj oddal znak tovariščama, ki sta preobloženi prenašal tisk v navadnih košarah, v katerih sta za oči neovseščene okolice nosili paradižnik, krompir, grozdje, pač sadje z ozirom na letni čas. Včasih so tisk tudi prevzeli, tako je n. pr. doživela prenos »Zgodovine«. Za tovariščama pa sta oborožena sedla Djonovič in Jovič. Ta dva sta, v primeru poskušane aretacije, takoj začela streljati na agente. Na dogovorjenem kraju je tisk sprejela tov. Milada, ki je poznala samo tovarišico J. Tovarišica Rajter pripoveduje, da je nekot prinesel tudi tov. Blažko Neskovič. Prinesel ga je v nahrbtniku, iz katerega so visele raztrgane cunjke.

Vsi tovariši so imeli ponarejene listine z neresničnimi prijavami. To naj bi ščitilo tiskarno samo, ako bi bil kdo izmeda ujet ali pa da bi padel v borbi s policijo. Tisk so prenašali zelo pogosto ob svojem času celodnevno.

Tovariši so ob povratku v tiskarno seveda točno ugotovili, ali jih je kdo videl ali sledil. Spiske o osebah, ki bi morale dati policiji kakršne koli podatke, v slučaju, da bi padla njej v roke, je vodil tov. Neskovič.

Posiljanje tiska iz Beograda samega pa je bilo še težje, ker je policija le redko izdajala potna dovoljenja. Potovati pa je bilo treba zelo pogosto, ker je bilo treba imeti stalno zvezo. Poleg tega pa so na postajah Nemci in agenti natančno pregledovali. Ob teh prilikah so morali naši tovariši na stotine načinov prezivjati gestapo in specialno policijo. Izdelali so električne peči in jih napojili s tiskom, votle perinike, posode s katranom, konzerve, posode z marmelado in podobne preproste zvitjake. Na tem področju so delali tovariši Vučko Ivković, Djordje Kotovč, Slavka Parenta, Danka Savič, Srba

Vukomirovič in Dana Lončar. Zadržje tri tovarišice so padle. Tovarišica Danka Savič je skupno s Slavko Parento bila tehničarka KP in raznašala »Glas« ter podoben tisk v pločevinastih posodah z votlim dnom, konzervah in posodah z marmelado. Srba Vukomirovič pa je šla vedno pred njima kot izvidnica in ju obveščala, so il ulice čiste pred agenti. V stanovanju Danke Savič v Cvetkovi ulici 15 so imeli izdelan bunker. Kopali so ga Dankina mati Ana, Slavka Parenta, Danka in tov. Zdravko Oljača. To je bil povsem nizek rov, ne višji od poldrugega metra, izkapan v kleti. Pri vходу v bunker je bila postavljena lesena rešetka, ki je služila za čiščenje čevljev. V tem bunkerju je bil izdelan tudi prvi izvod »Glasa« v 700 zvezkih. Neke noči 1942. leta je prišla policija aretirat Savičevce, ker jo je neka provokaterka prijavila, da je videla Danko potovati v Valjevo in da verjetno vrši kurirsko službo. Ker je Savičeva mislila, da je to navadna policijska racija, se je v bunker zatekla samo Slavka Parenta. Šele proti jutru, ko so vso hišo preiskali, so agenti Danko odvedli. V začetku je niti niso dožili tehničarstva za PK, toda kasneje so tudi to odkrili, ona pa jim ni ničesar priznala, niti ni povedala za bunker, v katerem se je 5 mesecev skrivala tov. Oljača. Kasneje je bila poslana v taborišče na Baljci. Ko je bila premeščena v sobo št. 38, iz katere so vodili na morišče, je izdelala majhno lutko v ukrajinski narodni nošnji, in jo poslala svoji sestrični Ani. Zadržana dne št. je odrezala eno kito in napravila tej lutki lasa. Mala Anica se danes hrani ta dragocen spomin na svojo teto. Ostal je povsem ohranjen tudi bunker. Stara mati Ana se danes dvigne pokrov pri vrodu, govoreč: »Poglejte, prav na tem je stal agent, ko je bila Slavka v njem.« V bunkerju je težak zrak, vlažno in temno. Mati boža late in kakor da se z njimi zaupno pogovarja: »Strohe ne ste od vlage, treba vas bo zamenjati... toča dokaj zemlje smo znošile in to vse v vedricah in ponoči. Razmetava sem jo po

vrto, morala sem hoditi bos, da me ne zaslizijo psi, ki so jih imeli preko našega zidu na dvorišče tovarne »Mikrona« spuščene Nemci.«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Starata mati Danke Savič je sprejela v teh dneh od tov. Ribarja na velikem mitingu pred množico tisočih najhlabrejših srbskih žena »Odlitovanje za hrabrost«

Razglasi OF

Priljubljeni Mestni odbor OF za mesto Ljubljana sporoča:

Zbor delegatov Osvobodnih Fronte za mesto Ljubljano bo iz tehničnih razlogov šele v soboto 19. maja ob pol 10. dopoldne v veliki dvorani hotela »Union«. Tovaršiči, ki so prejšnji večer za petek dopoldne, naj upoštevajo to poslednje obvestilo.

Mladini rajona Vič. Mladinska konferenca za rajon Vič bo v nedeljo 20. t. m. in sicer v telovadnici viške meščanske šole, pričetek točno ob 8 zjutraj. Na to konferenco je vabljena vsa mladina rajona Vič, moška in ženska od 14. leta starosti dalje. Na konferenci se bodo izvedle tudi volitve v rajonski odbor Zveze Slovenske Mladine (ZSM).

Mladina rajona Center. Mladinci in mladinke! Rajonski odbor Zveze Slovenske Mladine za rajon Moste priredi v nedeljo 20. maja mladinsko rajonsko konferenco v dvorani kina »Kodeljevo«. Pričetek točno ob 6 zvečer. Na konferenco je vabljena vsa mladina rajona Moste, moška in ženska mladina od 14. leta starosti naprej. Na rajonski mladinski konferenci si bo izvolila mladina tudi svoje mladinsko rajonsko predstavništvo.

Mladina rajona Moste. Mladinci in mladinke! Rajonski odbor Zveze Slovenske Mladine za rajon Moste priredi v nedeljo 20. maja mladinsko rajonsko konferenco v dvorani kina »Kodeljevo«. Pričetek točno ob 6 zvečer. Na konferenco je vabljena vsa mladina rajona Moste, moška in ženska mladina od 14. leta starosti naprej. Na rajonski mladinski konferenci si bo izvolila mladina tudi svoje mladinsko rajonsko predstavništvo.

Mladica Bežigrad. Vsa mladina rajona Bežigrad, moška in ženska mladina od 14. leta starosti naprej je vabljena na mladinsko rajonsko konferenco, ki bo v nedeljo 20. maja v telovadnici Bežigradske meščanske šole. (Meščanska šola nasproti Stadionu.) Pričetek konference točno ob 10 dopoldne. Konferenco priredi Rajonski odbor Zveze Slovenske Mladine za rajon Bežigrad.

Poizvedbe

Jernej Kos, frizerski mojster iz Ljubljane, roj. 11. IX. 1911, je odšel iz Ljubljane 10. septembra 1943 k Ljubljanski brigadi. **Jozek Kos,** brat Jerneja Kosa, je odšel dne 15. X. 1943 iz Hotedričke k partizanom. — Oba se že dalj časa nista javila. Kdor bi kaj vedel o prvem ali drugem, naj sporoči na naslov: Frida Kos, Ljubljana, Mestni trg št. 3.

Gasperič Pepe je odšel iz Ljubljane k partizanom leta 1942. Doma je iz Predovje ulice 31. — **Hudeč Slavko** je odšel iz Ljubljane k partizanom leta 1942. Doma je iz Pokopalske ulice. — Kdor bi kaj vedel o prvem ali drugem, naj to javi na naslov: Gasperič Ana, Ljubljana-Moste, Predovičeva ulica št. 31.

Kdor bi karkoli vedel o tovarišici **Jurman Mariji** ali njenih sorodnikih Molanovich iz Uršnih sel pri Novem mestu, naj to javi na naslov: Pleterski Anica, Postojnska 8-II ali Frankovič, Rimska II. I. nastropje. Pogrešani so od z doma Italije.

Terezija Jelencič, Ljubljana, Streliška ulica 34, prosi vsakogar, ki bi kaj vedel o njenem mozi Izidorju Jelenciču, IX. korpus, naj ji sporoči na njen naslov.

Prosim vsakogar, ki kaj ve o **Balaša Arpadu,** oktobra 1941 obojšanem na smrt, nato pomiloščanem in v zaporu na otoku Elbi. Januarja 1944 je bil od tam odpuščen in je menda služil v Istrskem bataljonu. Sporočila na naslov: Vode, Ljubljana, Tržaška cesta 21.

Tovariši, tovarišice! Naprošam vsakogar, ki bi karkoli vedel o **Zakrjasku Ljuzetu,** krojaču, nazadnje stanujočemu Velebitska št. 9, Glince. Odšel je v partizane 26. maja 1942. Od tedaj ni nobenega točnega sporočila od njega. Zato prosim vsakogar, ki bi kaj vedel o njem, da sporoči na naslov: Ivana Zakrjask, Kladezna 5, Trnovo.

Vodnik Viktor, stanujoči Celovška cesta 266, Ljubljana, prosi vsakogar, ki bi kaj vedel o njegovem sinu **Jakovu Vodniku,** dijaku, od maja 1944 v Vojkovi brigadi, IX. korpus, da mu to sporoči.

Prosim vsakogar, ki bi kaj vedel o moji hčerki **Čepon Mariji,** stari 23 let. Od doma jen odšla v juniju 1942 v Grahovo. Vsa obvestila sporočite materi **Kutin Mariji,** Tržaška cesta 115.

Vsi tovariši partizani, ki kaj vedo o **Jakobu Mrzlikarju,** ki je bil 15. III. 1943 še pri Dolomitskem odvodu, 3. četa, se naprošajo, naj javijo to na naslov: Mrzlikar Franc, Tržaška cesta 68 (pekarija Drobilna).

Kdo bi mogel dati kake vesti o Rojlni Leopoldu, ki je odšel k partizanom spomlad 1942. Bil je v II. četi II. bataljona, II. brigade, 14. divizije Ljuba Serčerja pod imenom Cveto. Nato je bil prestavljen v Ljubljansko brigado in I. 1944. ranjen. Od tedaj ni nobene vesti o njem. Baje je bil pred šestimi meseci opažen v Črnomlju. — Sporočila prosim na naslov: Rojlna Leopold, Vodnikova cesta 187, Ljubljana VII.

Tovariš Janko Stadler iz Zarečja, 12. brigada, 3. bataljon, I. četa, na poti skozi Ljubljano, živ in zdrav, pozdravlja mamo in sestro v Zarečju.

Podpolkovnik Slobodnik Joško išče neka-ke partizane Janeza (Janžeka), Stankota in Antona Slobodnik. Prosi komandanta ednice, da dovolj svidenje, ker je šele danes prišel iz internacije.

Naprošam tovariše in tovarišice, še kdo kaj ve o t. **Curku Orlju iz Trbovja,** ki je šel za julija 1941 k osvobodilni vojski, naj sporoči to materi, ker ji bo to v veliko tolažbo. **Curk Apolonija,** Svetčeva ulica 4.

Halo, pozor! Tovarišiči partizanski, ki sta bili v tork 15. t. m. pri Julki Peternel v Franciškanški ulici in sta pustili zvezek z zapiski od mojega sina **Francita Peternel,** naj se zanesljivo javita, ker sta mi edina sled za mojim dragim sinom.

Tov. Milavec Miroslav, roj. 1. 1904 v Čerknicah, je udeležil bojev na Nanosu septembra 1943, potem je pogrešan. Komur je kaj znano o njem, naj javi Milavca Mariji, Ljubljana, Blewelsova cesta 17. **Moj sin Slavko Žitnik (Miha),** črkostavec, je odšel v partizane 9. septembra 1943. Dodeljen je bil kot minor signalist I. bataljonu Ljubljanske brigade. Od tedaj je izgnila za njim vsaka sled. Prosim tovariše partizane, da mi javijo, kje se imenovani nahaja. Sporočila naslovite na naslov: Francka Žitnik, Ljubljana, Jeranova št. 9, Trnovo.

Tov. Tjaša — Kovač Julka, 2. četa IV. bat., I. U. B. T. Tomšiča se je javila nazadnje konec oktobra 1943 iz Velikih Lašč. Kdor ve kaj o njej, živi ali mrtvi, naj sporoči na naslov: Ljubič, Ljubljana, Bizjanova 3.

Moj mož dr. Rejec Maks, partizansko ime **Tome Mladen,** roj. 1907, v Tolminu, je odšel I. 1941. iz Ljubljane. Zadnje vesti o njem imam iz poletja 1943, ko je deloval kot organizator OF v tolimskih hribih. Nato je baje pri Cepovanu padel v zasedo in bil ubit. Lepo prosim vsakogar, ki bi o njem vedel kaj natančnejšega, da to sporoči na naslov: Dr. Novak-Rejec Lelja, zdravilca v Ljubljani, Gradišče 10.

Protič Velibor, diplomatski uradnik iz Beograda, obvešča svoje v Krunski ulici št. 28 in Molerovji 48, da se je srečno vrnil iz nemške internacije v Ljubljano. Pozdravlja: Vaso, Milo, Stanko, Tiko, Dušana in Branka Protič ter rodbine Mandič, Andjelkovič, Jovič in Gvozdencov.

Georg Mile, učitelj za Beograda, stanujoči v Miševski 18, obvešča ženo Radano, da je s prisilnega dela v Nemčiji prišel v Ljubljano. Pozdravlja ženo in sinova Predraga in Nenada.

Zagar Valentin, doma iz Rateč pri Gorziji vasi, je odšel v partizane januarja I. 1944. Nazadnje je bil pri brigadi Vojka. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči na naslov: Pöschl Rudolf, signalna delavnica, Ljubljana.

Baje Janko, solski uravilje v Javorju nad Ljutjo, ki je bil preganjan v I. 1941. v Srbijo, Bačina Varodinj, Sumadija, se pohaja. Kdorkoli bi kaj vedel o njegovi usodi, naj sporoči to materi Baje Mariji, Ljubljana, Moste, Vodmatska cesta 31.

Grđić Silvo — Simen, roj. 13. IX. 1925, je odšel v partizane dne 14. VII. 1942. Bil je v Cankarjevi brigadi (I. bataljon), Slančičevi brigadi in naposled v Lackovem odvodu na Stajerskem. Vrtil je baje posle bataljonskega in kasneje brigadnega sekretarja Skoja. Oče in mati, stanujoča v Ljubljani, Dravska ulica 16 (Bežigrad), bosta zelo hvaležna onemu, ki bi prinesel pozitivno poročilo o sinu.

Objave

Komenda mesta Ljubljane, ekonomski odsek obvešča vse prehodne oficije, podoficije in vojaštvo, da dobe v Ljubljani vse informacije za stanovanje in prehrano v nebotičniku, lokal »Singer«, bivša Gajeva ulica 3.

Kinematografske predstave. Kinematografski oddelek Propagandne komisije pri IOOP sporoča: Zaradi podaljšane političke ure so predstave v »Maticici« in »Skogi« od danes dalje ob 9.30, 11, 15, 16.30, 18 in 19.30.

Novo mobilizirani borec I. bat. 8. brigade 18. divizije so na svojo lastno pobudo zbrali gotovino 1000 za tovaršice borec-ranjenice. Za ranjena partizane daruje neimenovana gospa 100 lir.

V počastitev spomina tovariša Sever Filipa, umrlega v taborišču Dachau, daruje dr. Gruđen Josip 1000 za družine padlih partizanov.

Delavci tvrđite Kušar v Mali vasi 50 — Jezica, so zbrali za partizanske ranjenice 650 lir. Denar je v upravi »Slov. poročevalca«.

Med prvimi darovalci za ranjene partizane je daroval 1000 lir tovarišič Ivančič Ciril in ne Jančič, kakor je bilo pomotoma objavljeno.

V spomin mišeniške smrti bratov dr. Borisa in inž. Zorana Turca, daruje brat inž. Ivan Turca za ranjene tovariše 1000 lir.

Dijaki in dijakinje trgovske akademije naj se zbere v petek 18. maja ob 5. uri v svojih razredih. Paralele se naj priključijo A oddelku.

Dijaki in dijakinje drž. dvorazredne trgovske se zbere ob 3. uri v svojih razredih.

Pevski zbor Glasbene Matice ima redne večje mešanega zbor ob torkih in petkih, vsakokrat ob 18.20. — Odbor.

100.000 kun in dokumente na ime Ilič Mijodrag je izgubil partizan. Najditelj naj vrne v uredništvo »Slovenskega poročevalca«.

Licitacija zapadlih predmetov bo v sredo 25. maja ob 15. uri v mestni zastavljalnici na Poljanski cesti 15.

VII. korpus — SK Ljubljana

V nedeljo ob 18. otvoritvena nogometna tekma letošnje sezone na igrišču S. K. Ljubljane

Kakor smo napovedali že včeraj, bo na binkoštno nedeljo v svobodni Ljubljani storil prvi korak v novo življenje tudi slovenski sport, zdaj slednjič prost okupatorjevih spon in zavratnih vab, ki naj bi slovensko mladino v sportu vpreglo v njegov jarem.

Prvi iz velike družine sportnikov so se za javen nastop na zelenem polju odločili naši nogometaši, zastopniki ene najbolj ulomačenih sportnih panog, med katerimi so mnogi dolga leta nosili težko breme osvobodilnega boja ali pa kruč o trpeh po sovražnikovih ječah in taboriščih. Zdaj je vsega hudega konec, zdaj se spet lahko posvetijo svojememu priljubljenemu sportu — in še s kakšnim veseljem!

Vse priprave za dostojno proslavo tega pomembnega dogodka v zgodovini slovenskega sporta tako pod volistvom znanega nogometaša Laha I iz vrst predvojnega SK Ljubljane, ki bo za to popoldne odločil vojaški in spet obelkel nogometni dres ter skupno s tovariši — borec VII. korpusa nastopil v otvoritveni; nogometni tekmi nove sportne sezone proti svojememu nekdanjemu matičnemu klubu. Poleg njega bodo — kolikor je znano dozdaj — igrali za vojaško reprezentanco še starj znanec ljubljanskih nogometnih terenov Rožič, Kroup, Puterle, Varl, Vodeb, Slamič, Čerčer in še nekateri. Moštvo Ljubljane se bo predstavilo v zadnji toliko krat zakrpani — ali recimo pomlajeni — obliki in bo gotovo zastavilo vse sile, da bo nedeljski nogomet — razmeram in časom primerno — gotovo prijeten za oko, predvsem pa prazničen v znamenju nepozabnih dogodkov, ki smo jih že toliko nekaali od predzadnje srede.

Tekma bo na nogometnem travniku SK Ljubljane za topniško vojašnico in se bo

DARUJTE za partizanske ranjenice!

prucela ob 18. v pretekli tisti nastopili dve juniorski sestavi, in sicer Ljubljane in Viča. Čisti dobiček prirreditve so prireditelji namenili odboru za podporo naj-širokosejših beguncem. Pridita, da pozdravimo našo junjsko vojsko tudi v sportni areni!

SK Ljubljana poziva I. moštvo, naje bo v nedeljo, 20. t. m., ob 17.30 na igrišču, in sicer: Plečko, Dušan, Saša, Stane, Božo, Pupo, Mičo, Medved, Poide, Papček in Santi. — Ob 16.30 je sestanek I. juniorskega moštva. — Načelnik.

SK Vič. Juniorski naj bode ob 16.30 na igrišču Ljubljane.

Cepljenje zoper koze

Mestni fizikat je razglasil, da se bo obvezno brezplačno cepljenje zoper koze za vse leta 1944. in za vse januarja in februarja meseca 1945. rojene otroke, prav tako pa tudi za vse one, ki doslej še niso bili cepljeni, začelo na binkoštni tork 22. maja ter bo cepljenje po vsej občini končano prihodnjo soboto 26. maja. Teden dni pozneje bo pregled cepljenih od torika 29. maja pa do sobote 2. junija.

V tork 22. maja prdejo na vrsto otroci iz središča mesta ter naj jih starši prineso k cepitvi ob 17. uri v Mestni dom, za Karlovski okraj pa ob 17. uri v gostilno Pengov na Karlovšči cesti.

Cepitvi morajo biti vsi otroci, ki sploh še niso bili cepljeni, prav tako pa tudi oni, pri katerih cepljenje doslej ni bilo uspešno, ne glede na to, ali starši dobe povabilo za cepljenje ali ne. K cepitvi morajo prinesiti otroka snažnega in snažni obleki. Otrok bo cepljen na najbližji postaji svojega bivališča in na isto postajo ga je treba prinesiti tudi k obveznemu pregledu. O opravljenem cepitvi in pregledu dobe starši pisмено potrdilo, ki ga je treba dobiti pravnomočno. Cepitve izven določenih dni in ur je tudi vsak dan med uradnimi urami na Mestnem fizikatu, vendar pa ni brezplačno. Starši onih otrok, ki jih ne cepitvi zasebni zdravnik, morajo mestnemu fizikatu takoj predložiti dokazilo o uspešnem cepitvi. Otroke, ki bi se jih iz kakšnega tehtnega razloga, n. pr. zaradi bolezni, ne moglo cepiti je treba opraviti pri javnem cepitvi ali pa med uradnimi urami na mestnem fizikatu v Mestnem domu. Kdor se pregreši zoper ta določila pravilnika o zaščitnem cepitvi zoper koze, posebno če otroka ne prinese k brezplačnemu cepitvi in pregledu ali se o pravem času ne opraviči, bo kaznovan po določilih zakona o satiranju nalezljivih bolezni.

Radio Svobodna Ljubljana

PETEK, 18. MAJA
8.—8.30: Poročila; 8.30—9: Operetna glasba; 9.—9.30: Objave, poizvedbe in pozdravi; 9.30—10: Operetna glasba; 10.—10.30: Instrumentalni solisti, objave, poizvedbe in pozdravi; 10.30—11: Poročila; 11.—11.30: Koncert Invalidskega pevskega zbora, dirigira poročnik prof. Pavle Šivic; 11.30—12: Ludvig van Beethoven: Eroica; Gotovac: Orači; 12.—12.30: Koncert orkestra radia »Svobodna Ljubljana«; 12.30—13: Razgovori z našimi junaki iz brigad; 13.—13.30: Govor Edvarda Kocbeka, ministra za Slovenijo in vladi federativne, demokratske Jugoslavije; 13.30—14: Literarni večer partizanskih pesmi in proze; 14.—14.30: Poročila; 14.30—15: Partizanski miting iz prvih časov; 15.—15.30: Slovenska glasba na ploščah; 15.30—16: Plesna glasba.

Odgovorni urednik: Ciril Kosmač

Zadet od kapi je umrl naš zlati očka

DR. PAVEL KOZINA

PROFESOR V POKOJU

Pogreb bo v petek dne 18. maja 1945 ob 17. uri iz žal, kapelice sv. Frančiška, k Sv. Križu.

Ljubljana, Novo mesto, 16. maja 1945.

ANA, žena; PETER, sin in ostalo sorodstvo.

+

Anton Reich

INZENJER KEMJE

Do prevoza v rojstni kraj naj mu bo lahka dolenska slovenska zemlja. Čast in slava njegovemu spominu.

Ljubljana, Milano, dne 17. maja 1945.

ADOLF in ANTONIJA REICH, starši MAJDA por. SCARABELLI, sestra, DR. FILIP SCARABELLI, svak in ostalo sorodstvo

+

ZAHVALA

Ob smrti naše ljube matne, blagopojne gospe

IVANE DOLINAR

izrekamo prisrčno zahvalo vsem, ki ste ji lajšali trpljenje v njem težki bolezni, jo spremiti na njeni zadnji poti ter obsuli s cvetjem njen prerani grob.

Za povoj njene plemenite duše bomo prosti Vsemogočnega pri žalni sveti maži, ki bo v petek dne 18. maja ob 1/8. uri v stolnici sv. Nikolaja.

Ljubljana, 17. maja 1945.

+

ZAHVALA

Ob smrti naše ljube matne, blagopojne gospe

IVANE DOLINAR

izrekamo prisrčno zahvalo vsem, ki ste ji lajšali trpljenje v njem težki bolezni, jo spremiti na njeni zadnji poti ter obsuli s cvetjem njen prerani grob.

Za povoj njene plemenite duše bomo prosti Vsemogočnega pri žalni sveti maži, ki bo v petek dne 18. maja ob 1/8. uri v stolnici sv. Nikolaja.

Ljubljana, 17. maja 1945.

+

ZAHVALA

Ob smrti naše ljube matne, blagopojne gospe

IVANE DOLINAR

izrekamo prisrčno zahvalo vsem, ki ste ji lajšali trpljenje v njem težki bolezni, jo spremiti na njeni zadnji poti ter obsuli s cvetjem njen prerani grob.

Za povoj njene plemenite duše bomo prosti Vsemogočnega pri žalni sveti maži, ki bo v petek dne 18. maja ob 1/8. uri v stolnici sv. Nikolaja.

Ljubljana, 17. maja 1945.

+

ZAHVALA

Ob smrti naše ljube matne, blagopojne gospe

IVANE DOLINAR

MALI OGLASI

Vajencirke

VAJENKO frizersko — sprejem. Vasil, Borštnikov trg 4. 300-44

VAJENKO frizersko all vajenca in brivskega po meščana sprejem. Šimon Sever, Škofja ul. 6 341-44

VAJENKA za klearstvo in vodovod sprejem. Naslov v upravi. 344-44

VAJENKA, brivskega, in frizersko vajenko sprejem. Švent, dan tudi brzo opoldne. Kranjc Franc, černetova ulica 23. 312-44

VAJENKO frizersko in brivskega sprejem. Drago Veber, frizer. Pogovore dvišice. 316-44

VRTNARJU hišniku samcu nudim sobo, hrano in vodo. Cesta na Rožnik 19. 170-23

POMOČNICO frizersko sprejem takoj ali po dogovoru. Vasil, Borštnikov trg 4. 290-14

VEC POMOČNICO samostojnih, takoj sprejemne modni atelje »Mara« (Gledališka 16-VI. 89-14)

DEKLE poštno, pridno, ki zna kuhati in opravljati tudi druga dela. — Dobi mesto pri 2 osebah. Naslov v upravi. 151-14

POMOČNICO šiviljsko sprejme takoj modni salon. Naslov v upravi. 165-14

VEC POMOČNICO izurjenih sprejme takoj salon. Adamič, Erjavčeva ul. 195-14

FRIZERKO, dobro moč samostojno, za takoj ali pozneje, in vajenko, išče Jereb, Zidovska 6. 198-14

DEKLE, staro 20 do 30 let, zmerno vsega gospodinjstva in nekoliko kuhe, se išče. Naslov v upravi. 230-14

POMOČNICO gosp. proz. — Dobri plači in dobri skrbi, sprejemno. — Zglasi se: Dalimajna, za ul. 5-I. 259-14

OŠEBO, pametno in pošteno za gospodinjstvo lelo od 6. do 9. ure internim, sprejemno, modno, na upravo pod Blizu gost. Katerca. 343-14

POMOČNICA klearskega sprejme. Fran. Hraščak, Gosposvetska 13. 345-14

FRIZERKO in vajenko sprejme takoj ali po dogovoru. Franc Wilmann, Napoleonov trg št. 5. 346-14

POMOČNICA brivskega sprejme. Fran. Hraščak, Napoleonov trg 5. 347-14

POMOČNICO gosp. all slovenske, lahko začetnico, sprejemno. Blewelsova 9, pritličje. 348-14

VEC misarskih pomočnikov sprejme takoj misarsko BOR Fran. Kregar, Višmarje 87. Zglasi se istotam. 349-14

POMOČNICA šiviljskega najmo potrebuje čevljar Turk Alojzij, Trška ul. 90. 350-14

POMOČNICO frizersko dobro moč sprejemno takoj. Plašč dobro, Polanc, Kopitarjeva 336-14

FRIZERKO tudi mlajšo moč kakor tudi vajenko sprejme takoj salon »Vena«. Gradišče 4. 333-14

DEKLE točno sprejemno, ki ima veselje do dela na vrtu sprejemno. Kopač, Celovška c. 14. 306-14

POMOČNICA šiviljske sprejme Kranjc Ivan Vodnikova 1. 313-14

POMOČNICA brivskega in frizerskega sprejemno. Kranjc Franc, černetova ul. 23. 311-14

ZIDARJE in delavce za koj sprejme stavbno podjetje Bevtar. Lepodvorska 26. 274-14

POLTRIA gradbenega sprejme. Šentav mlajš. sprejme takoj sprejemno — stavbno podjetje Bevtar. Lepodvorska 26. 273-14

POMOČNICA krojaškega in valenca-ko sprejemno. Tomšič Danijel, — Zg. šiška, Vodnikova c. št. 108. 270-14